

SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ W SANTANDER BANK POLSKA

Zgodnie z postanowieniami Statutu, w Banku działa system kontroli wewnętrznej wspomagający procesy decyzyjne i przyczyniający się do zapewnienia skuteczności i efektywności działania Banku, przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, zapewnienia wiarygodności sprawozdawczości finansowej oraz zgodności działania Banku z przepisami prawa, międzynarodowymi standardami, regulacjami wewnętrznymi i najlepszymi praktykami.

System kontroli wewnętrznej obejmuje funkcję kontroli, komórkę ds. zgodności oraz niezależną komórkę audytu wewnętrznego.

System kontroli wewnętrznej adresuje wymogi ustawy Prawo Bankowe, Rekomendacji H opublikowanej przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach.

■ CELE SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

W Banku zapewnia się realizację celów systemu kontroli wewnętrznej poprzez funkcjonowanie mechanizmów kontrolnych, dostosowanych do specyfiki danego obszaru działalności Banku, przebiegu i stopnia złożoności procesów, występującego ryzyka oraz skali i istotności nieprawidłowości, efektywności systemów informatycznych wspomagających procesy, dostępności zasobów ludzkich i sprawowanego nadzoru.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- a) skuteczności i efektywności działania Banku,
- b) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- c) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- d) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia cele szczegółowe, powiązane z procesami funkcjonującymi w Banku. Wyodrębniając cele szczegółowe systemu kontroli wewnętrznej Bank bierze pod uwagę:

- a) zakres i stopień złożoności działalności Banku,
- b) zakres stosowania określonych przepisów prawa, standardów rynkowych oraz obowiązujące w banku regulacje wewnętrzne do których przestrzegania zobowiązany jest Bank,
- c) stopień osiągania planów operacyjnych i biznesowych przyjętych w Banku,
- d) kompletność, prawidłowość i kompleksowość procedur księgowych;
- e) jakość (dokładność i niezawodność) systemów: księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego,
- f) adekwatność, funkcjonalność i bezpieczeństwo środowiska teleinformatycznego,
- g) strukturę organizacyjną Banku, podział kompetencji i zasady koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami, komórkami, stanowiskami organizacyjnymi, a także system tworzenia i obiegu dokumentów i informacji,
- h) zakres czynności powierzonych przez Bank do wykonania podmiotom zewnętrznym oraz ich wpływ na skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

System kontroli wewnętrznej obejmuje pięć wzajemnie powiązanych elementów:

- a) środowisko kontroli – sposób organizacji, zarządzania procesami oraz wartości etyczne i kompetencje pracowników wpływające na świadomość kontroli,
- b) ocena ryzyka – działania zmierzające do identyfikacji i oceny stopnia istotności rodzajów ryzyka związanych z realizacją celów,
- c) czynności kontrolne – działania i procedury, które pozwalają zapewnić realizację wytycznych kierownictwa oraz ograniczyć ryzyko związane z realizacją celów,

- d) informacja i komunikacja – sposób organizacji mający na celu zdefiniowanie, zdobycie i zakomunikowanie, w odpowiedniej formie i czasie, informacji umożliwiających pracownikom właściwe wypełnianie ich obowiązków,
- e) monitorowanie – działania pozwalające na dokonanie oceny funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w czasie.

■ ROLA W SYSTEMIE KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnianiem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej. Rada Nadzorcza corocznie ocenia funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, systemu zarządzania ryzykiem, a także do wielkości oraz stopnia złożoności działalności Banku. Obejmuje on wszystkie jednostki Banku oraz podmioty zależne. System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie istotne kontrole, w tym kontrole dotyczące sprawozdawczości oraz działalności operacyjnej Banku.

W ramach nadzoru nad działalnością Grupy Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od komórki do spraw zgodności, komórki audytu wewnętrznego, Zarządu Banku oraz Komitetu Audytu i Zapewnienia Zgodności.

Rada Nadzorcza zatwierdza kryteria adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz dokonuje jego corocznej oceny, biorąc pod uwagę również obowiązki Zarządu Banku w zakresie systemu kontroli wewnętrznej.

Rada Nadzorcza powołała Komitet Audytu i Zapewnienia Zgodności, aby wspierał Radę w wypełnianiu jej obowiązków wobec akcjonariuszy i innych interesariuszy w zakresie:

- a) jakości oraz spójności polityki rachunkowości, sprawozdań finansowych oraz praktyk przekazywania (publikacji) informacji,
- b) zgodności działalności Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
- c) niezależności oraz skuteczności działań audytorów wewnętrznych i zewnętrznych,
- d) systemu kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykami finansowymi i niefinansowymi.

Komitet ds. Ryzyka oraz Komitet Audytu i Zapewnienia Zgodności regularnie otrzymują aktualne informacje dotyczące funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, zarówno od jednostek drugiej jak i trzeciej linii obrony, co umożliwia prowadzenie bieżącego monitoringu efektywności działania tego systemu. Wyniki kontroli są uwzględniane i wykorzystywane do poprawy funkcjonujących procesów i bezpieczeństwa, poprzez wprowadzanie odpowiednich zmian w procesach i regulacjach wewnętrznych. Podlegają one regularnej ocenie przez Obszar Audytu Wewnętrznego.

Komitet Audytu i Zapewnienia Zgodności otrzymuje informację o wyniku szacowania ryzyka braku spełnienia celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej.

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za projektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych w tym jednostkach zależnych, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, aktualizację pisemnych procedur w tym zakresie, a także za ustanowienie kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej. Zarząd Banku odpowiada również za nadzór nad efektywnością tego systemu, wprowadzając niezbędne korekty i udoskonalenia w razie zmiany poziomu ryzyka w działalności Grupy Santander Bank Polska, czynników otoczenia gospodarczego oraz nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemów i procesów.

Zarząd Banku odpowiada za ustanowienie matrycy funkcji kontroli oraz określenie zadań odnośnie zapewnienia jej funkcjonowania. Matryca funkcji kontroli to narzędzie wdrożone zgodnie z Rekomendacją H KNF, które przedstawia istotne procesy w Banku, powiązanie ich z celami ogólnymi i szczegółowymi systemu kontroli wewnętrznej oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i kontrolami w zakresie monitorowania poziomego i pionowego.

Zarząd Banku odpowiada także za wyznaczenie osób odpowiedzialnych za przeprowadzenie okresowej, co najmniej raz w roku, weryfikacji funkcjonujących w Banku mechanizmów i procedur systemu kontroli wewnętrznej oraz za określenie odpowiednich działań naprawczych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej. Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o:

- a) zaprojektowaniu, wprowadzeniu oraz funkcjonowaniu we wszystkich jednostkach organizacyjnych adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia każdego z celów systemu,
- b) skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działaniach zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących. Do środków naprawczych należy m.in. projektowanie nowych i aktualizacja dotychczasowych mechanizmów kontrolnych (np. zmiana procedury, szkolenia).

■ SCHEMAT ORGANIZACJI TRZECH LINII OBRONY

System kontroli wewnętrznej oraz system zarządzania ryzykiem opierają się na koncepcji trzech linii obrony.

Pierwsza linia obrony obejmuje zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku i opiera się na jednostkach biznesowych, które w bieżącej działalności generują ryzyka wpływające na osiągnięcie założonych przez Bank celów. Na pierwszą linię obrony składają się czynności realizowane przez każdego pracownika i jednostki biznesowe, w zakresie jakości i poprawności wykonywanych zadań. Pierwsza linia obrony bada zgodność wykonywanych czynności z procedurami, a także zajmuje się bieżącym oddziaływaniem i reagowaniem na nieprawidłowości.

Wykryte w ramach pierwszej linii obrony znaczące i krytyczne nieprawidłowości są niezwłocznie raportowane do komórki organizacyjnej drugiej linii obrony, odpowiedzialnej za niezależne monitorowanie procesu, w ramach którego zaistniała znacząca lub krytyczna nieprawidłowość oraz do komórki audytu wewnętrznego. W przypadku krytycznej nieprawidłowości również do Zarządu Banku.

Drugą linię obrony tworzą jednostki wspierające kierownictwo Banku w identyfikacji ryzyka oraz zarządzaniu ryzykiem poprzez dostarczanie odpowiednich narzędzi, regulacji wewnętrznych i technik do zarządzania, monitorowania, weryfikacji bieżącej, testowania oraz raportowania ryzyka, a także jednostki specjalistyczne realizujące czynności kontrolne, których celem jest niezależna ocena efektywności działania mechanizmów kontrolnych pierwszej linii obrony. Na drugą linię obrony składa się zarządzanie ryzykiem przez pracowników specjalnie powołanych do tego jednostek organizacyjnych oraz działalność komórki ds. zgodności.

Główne jednostki tworzące drugą linię obrony:

- 1) Funkcja Modelu Kontroli Wewnętrznej sprawowana przez Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym i Kontroli Wewnętrznej działający w ramach Pionu Zarządzania Ryzykiem, której zadaniami są m.in:
 - a. ustalenie metodologii dotyczącej funkcjonowania i zapewnienia jakości systemu kontroli wewnętrznej i matrycy funkcji kontroli,
 - b. ocena i bieżące, niezależne monitorowanie prawidłowości funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym pomiar powiązanego profilu ryzyka i skuteczności środowiska kontrolnego,
 - c. weryfikacja i raportowanie w zakresie adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym przekazywanie opinii na temat osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - d. weryfikację klasyfikacji znaczących i krytycznych nieprawidłowości na poziomie Grupy Santander Bank Polska, a także raportowanie realizacji planów działania, w tym o podjętych kluczowych działaniach ograniczających ryzyko operacyjne odpowiednim organom zarządzającym,
 - e. raportowanie wyników wpływu na system kontroli wewnętrznej rekomendacji audytu wewnętrznego i zewnętrznego, raportów regulatorów, narzędzi ryzyka operacyjnego (m.in. miar, scenariuszy, zdarzeń, samooceny RCSA, certyfikacji Modelu Kontroli Wewnętrznej, w tym kontroli ujętych w matrycy funkcji kontroli) oraz analizy czynników wewnętrznych i zewnętrznych (czynników technologicznych i regulacyjnych, zmian organizacyjnych itp.),
 - f. wspieranie analiz dotyczących kontroli wspólnie z jednostką zapewnienia zgodności i audytu wewnętrznego oraz specjalistycznymi jednostkami kontroli i zarządzania ryzykiem (na pierwszej i drugiej linii obrony),
 - g. promowanie współpracy między różnymi jednostkami zaangażowanymi w system kontroli wewnętrznej, np. jednostkami współpracującymi z regulatorami, jednostkami ds. sprawozdawczości finansowej w celu przedstawienia spójnego obrazu środowiska kontrolnego w Grupie.

- 2) Funkcja Rachunkowości i Kontroli Finansowej, która wspomaga kierownictwo Banku poprzez zapewnienie prawidłowego i rzetelnego odzwierciedlenia sytuacji Banku i Grupy Santander Bank Polska w (wewnętrznej i zewnętrznej) informacji finansowej.
- 3) Funkcja Zapewnienia Zgodności, której celem jest wspieranie kierownictwa Grupy Santander Bank Polska w zarządzaniu ryzykiem braku zgodności działań Grupy Santander Bank Polska z przepisami prawa, wymogami instytucji nadzorczych (tzw. regulatorów) i przyjętymi kodeksami najlepszych praktyk z uwzględnieniem faktu, że komórka zapewnienia zgodności odpowiada w sposób niezależny za mechanizmy kontrolne dotyczące zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi związanymi z rodzajem prowadzonej działalności. Odpowiedzialność za zapewnienie zgodności w obszarach specjalistycznych takich jak m.in. normy ostrożnościowe, podatki, prawo spółek, prawo pracy, przepisy dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwa i higieny pracy została przypisana odpowiednim funkcjom specjalistycznym.
- 4) Funkcja Zarządzania Ryzykiem, której rolą jest zapewnienie, że kluczowe ryzyka są identyfikowane i zarządzane przez kierownictwo, oraz że Bank działa w zgodzie z wewnętrznymi politykami dotyczącymi ryzyka. Jednostki Funkcji Zarządzania Ryzykiem wspierają kierownictwo Banku w identyfikacji i zarządzaniu ryzykiem, dostarczając odpowiednich narzędzi do zarządzania, monitorowania i raportowania ryzyka.

Inne jednostki odpowiedzialne za niezależną kontrolę ryzyka, m.in. Departament Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowania Terroryzmu, Biuro Inspektora Ochrony Danych, Departament Zarządzania Procesami Antyfraudowymi i Kontrolnymi czy Centrum Kontroli.

Szczegółowe zasady funkcjonowania i wykonywania zadań przez poszczególne jednostki tworzące drugą linię obrony określają odpowiednie regulacje wewnętrzne, uwzględniające rozdzielność obowiązków.

Wykryte w ramach drugiej linii obrony znaczące i krytyczne nieprawidłowości są niezwłocznie raportowane do komórki audytu wewnętrznego. W przypadku krytycznej nieprawidłowości również do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej (Komitetu Audytu i Zapewnienia Zgodności).

Trzecią linię obrony stanowi Obszar Audytu Wewnętrznego, którego działalność nadzorowana jest przez Komitet Audytu i Zapewnienia Zgodności Rady Nadzorczej Banku. Obszar Audytu Wewnętrznego odpowiada za niezależną i obiektywną ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, odpowiednio na pierwszej i drugiej linii obrony, w tym skuteczności zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku i spółek zależnych.

Zidentyfikowane przez komórkę audytu wewnętrznego krytyczne nieprawidłowości są raportowane do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej lub Komitetu Audytu i Zapewnienia Zgodności. Krytyczne nieprawidłowości zidentyfikowane przez pierwszą linię obrony decyzją kierującego komórką audytu wewnętrznego są przekazywane Radzie Nadzorczej lub Komitetowi Audytu i Zapewnienia Zgodności. Wykryte w ramach trzeciej linii obrony krytyczne nieprawidłowości są niezwłocznie raportowane do Zarządu Banku.

■ WSPÓŁPRACA FUNKCJI TWORZĄCYCH LINIE OBRONY

Wszystkie trzy linie obrony ściśle ze sobą współpracują poprzez wymianę informacji o terminach, zakresie i wynikach przeprowadzanych badań.

Wszystkie jednostki organizacyjne pierwszej linii obrony Grupy zobowiązane są do współpracy z jednostkami tworzącymi drugą i trzecią linię obrony, w tym w szczególności w zakresie zapewnienia dostępu do wszelkich informacji, dokumentów, materiałów, systemów, pomieszczeń, uzyskania od pracowników opinii i wyjaśnień niezbędnych do przeprowadzenia badań.

Jednostki audytowane, w których zostały zidentyfikowane nieprawidłowości, mają obowiązek w uzgodnionym terminie opracowania i skutecznego wdrożenia działań naprawczych.

■ ZASADY OCENY SKUTECZNOŚCI I ADEKWATNOŚCI SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ PRZEZ RADĘ NADZORCZĄ

Zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykryte przez system kontroli wewnętrznej zatwierdzone są przez Zarząd Banku i Radę Nadzorczą.

Wyróżnia się następujące kategorie nieprawidłowości:

- a) nieprawidłowość krytyczna (istotna słabość) wiąże się z uzasadnionym prawdopodobieństwem wystąpienia istotnego błędu w informacjach finansowych, któremu nie zapobieżono lub którego nie wykryto na czas, lub który, ze względu na swoje znaczenie w innych obszarach, uniemożliwia osiągnięcie celów organizacji lub ma znaczący wpływ na klientów bądź akcjonariuszy i wymaga formalnego zgłoszenia uczestnikom rynku.
- b) nieprawidłowość znacząca to słabość o mniejszej wadze niż nieprawidłowość krytyczna, ale na tyle poważna, że wymaga zgłoszenia Zarządowi Banku i Komitetowi Audytu i Zapewnienia Zgodności / Radzie Nadzorczej.
- c) pozostałe nieprawidłowości.

Rada Nadzorcza dokonuje oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz komórki audytu wewnętrznego, w szczególności uwzględniając:

- a) informację Zarządu Banku o sposobie wypełnienia jego zadań związanych z systemem kontroli wewnętrznej,
- b) okresowe raporty komórki do spraw zgodności i komórki audytu wewnętrznego,
- c) istotne, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, informacje uzyskane od Grupy Santander, podmiotów zależnych,
- d) ustalenia dokonane przez biegłego rewidenta,
- e) ustalenia wynikające z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje,
- f) istotne z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, oceny i opinie dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.